

Informatie

Konsumentengedrag

Op initiatief van de vakgroepen *huishoudkunde*, *marktkunde* en *voeding* is aan de Landbouwhogeschool te Wageningen een werkgroep konsumentengedrag ingesteld. Deze vakgroepen hielden zich al afzonderlijk bezig met konsumentenzaken, maar de ontwikkelingen van de laatste jaren op het gebied van het kiezen en kopen maken een grotere en meer gerichte inspanning op wetenschappelijk nivo noodzakelijk.

Die ontwikkelingen zijn af te leiden uit de toenemende maatschappelijke aandacht voor de konsument: *konsumentenorganisaties* als Consumentenbond, Konsumenten Kontakt, Nederlandse Vereniging van Huisvrouwen en Vereniging Eigen Huis groeien, en hun invloed neemt toe. Ook de *overheid* en het *bedrijfsleven* houden zich meer en meer met de konsument bezig.

Een van de eerste activiteiten was overigens er bij de Minister van Economische Zaken op aan te dringen om het budget van de door dit ministerie gesubsidieerde *Stichting Vergelijkend Warenonderzoek* niet te verminderen, zoals zijn plan was. De door de Stichting V.W.O. verstrekte informatie acht de werkgroep van groot belang voor een betere beheersing van koopbeslissingen en daaruit voortvloeiende financiële problemen bij de konsument.

Beroep: huisvrouw

In oktober 1980 verscheen *Beroep: huisvrouw* van Marja van Houten en Gerda Spaander. Het is een 'inventariserende studie van het dagelijks werk van huisvrouwen, hun beleving ervan en hun behoefte aan verandering'. De studie is gebaseerd op 29 interviews met huisvrouwen, en is te beschouwen als een aanvulling op de bestaande (theoretische) kennis. Hoewel de opvattingen over huisvrouw-zijn en huishoudelijk werk uiteen lopen blijken de vrouwen door opvoeding en opleiding als vanzelfsprekend voorbereid te zijn op hun huisvrouwenberoep. Weliswaar wordt die vanzelfsprekendheid (en daarmee de rol- en taakverdeling) tegenwoordig ter discussie gesteld, maar veranderingen komen moeizaam tot stand.

Het boek is een bewerking van de eerder in (te) kleine oplage verschenen doktoraalskriptie *Het huisvrouwenbestaan*. Van deze skriptie plaats-

ten wij in het derde nummer van de vorige jaargang een recensie (p. 94).

Beroep: huisvrouw wordt uitgegeven door de Uitbuyl in Wageningen (ISBN 90 6260 130 0), telt 180 pagina's en kost f 15,00. Het is verkrijgbaar bij de boekhandel, of rechtstreeks bij de uitgever te bestellen (tel. 08370-20855).

Huishoudkundeonderwijs in een notedop

In overleg met de zeven hoofddocenten huishoudkunde van de Nieuwe Lerarenopleidingen (N.L.O.'s) hebben H. C. Kneppers, M. Th. Kneppers, H. Stasse en T. de Vries een nota samengesteld over het *belang van het huishoudkundeonderwijs*.

Binnen de huishoudkunde staat de verzorging van mensen in hun dagelijks leefverband centraal. Dat is een belangrijk gebied, dat in brede kring aandacht verdient. Aan de hand van de thema's *konsumentenproblematiek*, *milieu*, *demografische ontwikkelingen*, *ekonomische betekenissen van huishoudelijke arbeid* en *emancipatie* wordt de wisselwerking van de huishouding met de maatschappij nader uitgewerkt.

In de nota wordt ook aandacht besteed aan de vorm die het huishoudkundeonderwijs in diverse opleidingen kan krijgen: *algemeen vormend* en *beroepsgericht*. Tot slot wordt enige aandacht besteed aan *vakdidaktische aspecten*.

De nota telt 16 pagina's, en is verkrijgbaar bij bovenvermelde auteurs, le Weteringdwarstraat 65, 1017 TM Amsterdam.

Woonecologie op zoek naar eigen identiteit

Beninning op de toekomst stond centraal op studiedag ecologie van het wonen

In 1980 bestond de vakgroep ecologie van het wonen, verbonden aan de studierichting huishoudwetenschappen van de Landbouwhogeschool in Wageningen, 25 jaar. Voor professor Hendrik van Leeuwen betekende dit tevens zijn 25-jarig jubileum. Op 19 december j.l. werden deze feiten herdacht met een symposium. Hieronder volgt een verslag van deze studiedag. Het geeft de persoonlijke indruk van een woon-ekoloog overigens.

Professor Van Leeuwen was – uiteraard – de eerste inleider van het symposium. Zijn betoog bevatte voornamelijk een terugblik op de afgelopen 25 jaar, een pleidooi voor het bestaansrecht van de ecologie van het wonen en voorbeelden op

het gebied van onderzoek en onderwijs. Stond vroeger *funktionaliteit* van woning en woonomgeving centraal, tegenwoordig ligt het aksent vooral op het toestandbrengen van een woonplek volgens de *wensen en behoeften van bewoners*, liefst in een voortdurende samenspraak met hen. Sinds de vakgroep zich niet meer uitsluitend bezighoudt met agrarische huishoudens is het agrarische element steeds meer verdwenen uit de woonekologie. Wat echter niet veranderde, is het uitgangspunt en onderwerp van studie: de wonende mens. Over de benadering daarvan zei Van Leeuwen het volgende: ook de woonekologie als wetenschap is in die 25 jaar niet stil blijven staan. Wat echter niet veranderde, is het uitgangspunt en onderwerp van studie: de wonende mens. Over de benadering daarvan zei Van Leeuwen het volgende:

'In het kort komt het neer op een model waarin de relatie mens-gebouwde omgeving als ecosysteem uiteengelegd wordt teneinde het in het toepassingsgebied bespreekbaar te maken. In dit model staat de mens in zijn huishoudensituatie centraal. Dat is de mens, alleen of met anderen samen één huishouding voerend, in het leven van alledag. Met zijn eigen waarden en normen, in zijn huis, op straat en in de buurt, welke omgevingsattributen in deze situatie niet precies zijn omschreven.'

Over de werkwijze van woonekologen in de praktijk, in dienst van de bewoners:

'Waar het om gaat is dat zaken die in het sociaal-ruimtelijk vlak liggen, dus met wonen hebben te maken, zodanig bespreekbaar worden gemaakt dat vertaling in het fysiek-ruimtelijke vlak mogelijk is. Alleen dan kunnen deelnemers aan de produktgerichte kant van onze maatschappij worden doordrongen van de zin van hun aanbod.'

Van Leeuwen merkte al in het begin van zijn rede op dat het sociaal-kultureel alsook het sociaal-ekonomisch klimaat ten tijde van de geboorte van zijn vakgebied gunstig was. Dit heeft zeker bijgedragen aan de ontwikkeling ervan. Hij liet zich er echter niet over uit wat de momenteel minder gunstige situatie en de nog minder gunstige vooruitzichten voor het vakgebied en de toepassing daarvan kunnen betekenen.

Tweede inleider was ir. A. J. Hardon-Baars, wetenschappelijk medewerkster van de vakgroep en 'een van de eerste produkten van het onderwijs in deze studierichting'. Volgens mevrouw Hardon is doel van de ekologie van het wonen het *optimaliseren van het welbevinden* van de mens in zijn woon- en leefsituatie; de huishoudkundige benadering staat daarbij centraal. Met die benadering heeft men de mogelijkheid de woonplek (waar de mens goederen en diensten produceert voor zijn welzijn) in kaart te brengen als systeem van huis-

houdelijke produktie. Deze benadering is minder vaag dan de ekosysteembenadering van Van Leeuwen.

De kritiek van mevrouw Hardon op de visie van professor Van Leeuwen betrof verder het feit dat deze laatste (te) veel uitgaat van een situatie waar in de woonomgeving nog moet worden gekreëerd. Ze pleitte daarom voor een *koerswijziging* in de richting van het volkshuisvestingsbeleid.

De inleiding van ir. S. J. J. van der Laag, werkzaam bij het Ministerie van Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening als hoofd van de afdeling woningbouwcorporaties, sloot min of meer aan bij het voorgaande. Zij vond het ondermeer opvallend dat de woonekoloog slechts bij enkele onderdelen van het wisselwerkingsproces mens-gebouwde omgeving wordt ingeschakeld, bijvoorbeeld daar waar zich veranderingen voordoen: inspraak bij nieuwbouw en renovatie. 'Maar,' aldus mevrouw Van der Laag, 'beheer is ook essentieel en dit krijgt binnen het vakgebied niet de aandacht die het verdient. Het bewustwordingsproces van bewoners moet ook worden doorgezet naar het beheer van de woningen.'

Ook ir. B. J. Zwanenburg, ondermeer werkzaam als plankoördinator en inspraakdeskundige bij een ingenieursburo, pleitte voor aandacht voor de volkshuisvestingsproblematiek. De woonekoloog, die aanvankelijk een belangrijke rol heeft gespeeld bij het leren kennen van de 'anonieme bewoner' dient naar haar mening nu meer een bijdrage te leveren aan de spreiding van macht door *spreiding van kennis* in het planvormingsproces.

Ir. C. B. Nauta tenslotte ging vooral in op de rol van de woonekoloog bij de renovatie van buurten, haar eigen werkteerrein als inspraakbegeleider. Naar haar mening is inspraak een noodzakelijkheid om te komen tot een woonomgeving van goede kwaliteit. Het 'thuis-gevoel' is daarbij belangrijk, en dat wordt beïnvloed door verschillende factoren. Maar de inspraak besteedt niet aan al die factoren (voldoende) aandacht. Met name maatschappelijke processen komen dikwijls niet aan bod. Mevrouw Nauta konkludeerde dan ook dat, wil je goed bouwen *voor de buurt*, je ook moet bouwen *aan de buurt*. De woonekoloog komt daarmee op het terrein van het opbouw-werk.

's Middags kon in groepen worden gediskussieerd over verschillende thema's aan de hand van stellingen van de inleiders. In de plenaire discussie werden de konklusies daarvan besproken. Kernpunten daaruit bleken: de identiteit van de woonekoloog, in hoeverre moet men zich bezighouden met sociale processen en tenslotte in hoeverre staat de woonekoloog aan de kant van de bewoners.

Mevrouw Nauta was van mening dat je als woonekoloog best samen met de bewoners kunt werken aan een konfliktmodel. Maar waar is dan het verschil tussen een woonekoloog en een opbouwwerker?

Wat de woonekologie wil is op deze – overigens goed bezochte – dag goed uit de verf gekomen. Ook is duidelijk geworden dat de woonekologie bij het streven naar haar doel haar koers moet wijzigen in het licht van een heel andere tijd. De inleiders bewezen dat woonekologen op allerlei terreinen kunnen functioneren, maar of dat nu komt doordat ze *woonekologen* zijn? Wat precies een woonekoloog is weet nog steeds niemand, ook de woonekologen zelf niet.

Een belangrijk *identiteitsprobleem* dus.

Voor professor Van Leeuwen is dit echter geen probleem, getuige zijn slotwoord bij deze dag: 'Het is dom je druk te maken over de identiteit van je vak en verder heb ik van deze dag veel geleerd.'

Misschien heeft hij gelijk wat het eerste betreft, het is uiteindelijk een vaker voorkomend probleem dat prestaties niet in de weg hoeft te staan. Verder zal de toekomst – de komende 25 jaar zullen we maar zeggen – leren of de woonekologie ook dan in staat is bij te dragen aan een 'optimale woon- en leefsituatie'. Tijdens het symposium zijn daartoe verschillende voorstellen gedaan.

M. van de Vijver

Informatierubriek Vereniging voor Huishoudwetenschappen*

Voorjaarsvergadering 1981

Tijdens de inspirerende voorjaarsvergadering 1980 (10 mei) hebben de leden van de Vereniging voor Huishoudwetenschappen hun visie en denkbeelden ten aanzien van de toekomst van hun vereniging naar voren gebracht. Kort samengevat houdt deze visie in, dat:

- de vereniging *belangen moet behartigen* van zoveel mogelijk huishoudkundig opgeleiden en/of geïnteresseerden (d.w.z. een brede vereniging);
- de vereniging *aktiviteiten moet stimuleren en coördineren* op het gebied van de huishoudkunde;
- de vereniging moet bijdragen aan *grotere bekendheid met en duidelijkheid* ten aanzien van huishoudkunde.

Met de resultaten van deze vergadering kon het interim-bestuur zijn taak als afgesloten beschouwen. In de najaarsvergadering 1980 (26 september) heeft dan ook de bestuurswisseling plaatsgevonden.

Direkt na zijn installatie heeft het nieuwe bestuur een start gemaakt met de uitwerking van de resultaten van de voorjaarsvergadering. Dit heeft ertoe geleid, dat er nu een voorstel ligt met betrekking tot de *wijziging* van de structuur van de vereniging teneinde de gestelde doelen te kunnen bereiken. Dit voorstel maakt wijziging van de statuten noodzakelijk.

Op **vrijdag 20 maart 1981** zal een **huishoudelijke vergadering** gehouden worden, waarin over de verschillende aspecten van het voorstel een besluit genomen moet worden. De agenda omvat dan ook onder andere:

- *naamsverandering*, te weten in *Vereniging voor Huishoudkunde in Nederland*
- *kontributieregeling*
- *relatie met de Stichting Voorlichting Huishoudwetenschappen*
- *beleid in zake publiciteit*
- *sekties naar werkerterrein*, zoals onderwijs, voorlichting, institutionele huishoudens, professionele hulpverlening, onderzoek en ontwikkeling
- *plannen voor de toekomst*

Aan de leden zullen de stukken voor deze vergadering worden toegezonden, waarop zij tot één week vóór de vergadering schriftelijk amendementen kunnen indienen. In deze vergadering zullen een aantal besluiten genomen moeten worden, die voor de toekomst van de vereniging van groot belang zijn. Het zal erop aan komen of de impulsen van de voorjaarsvergadering 1980 nu officieel omgezet kunnen worden in uitgangspunten voor een beleid op grond waarvan sprake kan zijn van een *aktieve en inspirerende Vereniging voor Huishoudkunde*.

De vergadering zal gehouden worden op **vrijdag 20 maart 1981** in het Stiltencentrum, Hoog Catharijne, Utrecht; aanvang 14.00 uur.

* Deze rubriek staat onder verantwoordelijkheid van het bestuur van de V.H.W.